Orhan ÖRÜCÜ
Elektrik Mühendisi

SORUN SÖYLEYELİM

Yenilenebilir enerji yasası 'yenilir' oldu

- Üzerinde nerede ise herkesin uzlaştığı ve mecliste görüşülmeye başlanılan ve sonra geri çekilen, Yenilenebilir Enerji Yasası değişikliğine ne oldu? Değişiklik neden yapılmadı?

- Değişikliğin petrol ve doğalgaz lobilerinin duvarına çarptığı söylenebilir. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı **Ali Babacan**'ın müdahalesi ile yasanın görüşülmesi ertelendi. Bakanın itirazı ülkemizin nasıl ve kimler tarafından da yönetildiğinin de itirafı aslında: **"Yenilenebilir enerjiye bu kadar teşvik verirsek Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ne dermiş?"** DTÖ, **"yerli teknoloji kullanarak üretim yapan firmalara fazladan teşvik verilmesini hoş karşılamaz"** denilmektedir. DTÖ'nün en kodaman üyeleri kendi şirketlerine ve insanlarına her türlü açık ya da gizli teşvik verirken kimse sormuyor da tasası bize mi düştü. **"DTÖ buna ne der"** diyenlerin, benzer teşvikleri uygulayan ülkeler için de DTÖ nezdinde şikayetçi olmasını beklerdik. Ülkemizde ender görülen bir biçimde ilk defa bir yasa üzerinde bazı itirazlar olsa da, geniş bir mutabakat oluşmuştu. Yerli teknolojinin enerji üreticisi üzerinden dolaylı olarak teşvik edilmesi yeterli değildir. Enerji alanında Ar-Ge faaliyetlerinin artırılması için direk olarak çaba sarf edilmelidir. Yasanın arkasında da AKP'nin en etkili ve en yetkili insanları vardı. Üzerinde bu kadar geniş bir toplumsal mutabakat olunca yöneticilerimiz **"Acaba yanlış mı yapıyoruz?"** diye mi düşündüler demekten kendimizi alamıyoruz. Yerli enerji teknolojilerin geliştirilebilmesi için sarf edilen en küçük gayretin bile DTÖ duvarına çarpması, Türkiye'nin her anlamda **"müşteri"** olarak kalmasının arzu edildiğinin göstergesidir. Yerli ve yenilenebilir kaynak kullanırken bile ithal teknoloji bağımlısı bir ülke durumuna düşerek, enerji bağımsızlığı sağlanamaz.

- Değişiklik yasası üzerindeki tartışmalara bakınca çoğunluk teşviklere takılmış diye algıladım. Doğru mu düşünüyorum?

- Pek de yanlış algılamamışsınız. Yasadan çoğunluğun anladığı **"daha fazla teşvik verilsin"** şeklindedir. Özel sektörün değişikliğe ilgisi ancak bu düzeyde kalmıştır. Bir taraftan **"serbest piyasa diye"** kıyametler koparacaksınız ama arkasından, **"devlete satışı garanti altına almaya"** çalışacaksınız. Her mihneti devlet çekecek, nimet onların olacak. Enerjiyi yenilenebilir kaynaklardan üretip, satan şirketlerin sırtını devlete dayamasına izin verilmesi ne kadar **"serbest piyasa"** anlayışına uyar ayrıca sorgulamak gerekir. **"Kamu bu kadar külfeti zaten çekecekse sizlere ne gerek var?"** sorusuna, özel sektör de yanıt aramalıdır. Aynı kaynaklara kamu tarafından yatırım yapılarak, elektrik üretimi gerçekleşmesi durumunda, teşvik mekanizması ile özel sektöre aktarılan kar payından tasarruf edilecektir. Hiç değilse ekonomik kriz nedeniyle zor günler geçiren yurttaşlardan toplanan vergiler ile oluşturulan kaynakların verimli kullanmasını bekliyoruz.

- Üretim fazlası elektriğim var, kaça alıyorsunuz?

- Bize telefonla ulaşan bir girişimci vatandaş **"Üretim fazlası elektriğim var, kaça alıyorsunuz?"** diye sordu. Enerji bakanları **"500 kilovatın (kW) altında enerji üretimi yapacaklardan lisans aramayacağız, üretimin fazlasını da vatandaşlar bize satacaklar"** şeklinde demeçler verince, vatandaş da arayışa giriyor. İnternette arama motoruna **"TEDAŞ Genel Müdürlüğü"** yazınca Elektrik Mühendisleri Odası ön sıralarda listeleniyor. Kendi imkanları ile kurduğu minyatür üretim tesisindeki küçük çaplı üretimi için alıcı bulmaya çalışan vatandaşlarda, yanlışlıkla Elektrik Mühendisleri Odası'nı bile arıyor. Konuya ilişkin kanun yok, yönetmelik yok. Karar vericiler belki de **"iş olsun"** diye konuşuyor ama bazıları da bunu ciddiye alıyor. Mikro güçte enerjinin mevcut dağıtım şebekesine nasıl bağlanacağı ve nasıl sorunlara yol açacağı bile araştırılmadan **"müjde verilmesi"** nasıl açıklanır. İyimser bir bakışla yöneticilerimizin, enerji üretim seferberliği adına kamuoyunu heyecanlandırmak için böyle konuşuyorlar diyebiliriz miyiz acaba?

- Güneş enerjisinden elektrik üretimi dışında başka kullanım alanı var mıdır?

- Olmaz mı. Yenilenebilir Enerji Yasa değişikliği sırasında ilgililerin teşvik rakamlarına takıldığı doğru. Ülkemizin temel sorunu güneşten elektrik elde etmek olmamalı. Önce var olan her türlü potansiyelimizi nasıl kullanacağımızın yollarını arayabilmeliyiz. Güneşten zaten en minimum ve verimsiz olarak su ısıtmada kullanıyoruz. Mühendislik açısından ciddi birkaç firma dışında güneşten sıcak su elde etme sistemleri, köy ve kasabalarda çalışanı saç ustalarının birikimi ile üretiliyor. Güneş enerjisinden en çok faydalanabileceğimiz bölgelere dahi doğalgaz götüren yöneticilerimizi düşününce saç ustaları belki de güneş enerjisi alanın en masun aktörleri olarak kalmaktadır. Güneş ile sıcak su teminin yeni teknolojilerin önünü açacak şekilde teşvik etmek gereklidir. Bina kullanım ruhsatlarında mutlaka bu uygulama aranmalıdır. Özellikle kombi mezarlığına çevrilen ülkemizde güneş ile kombine edilebilen sistemlerinde önü açılırsa, ısınma için harcanan para miktarı düşecektir. Ankara gibi güneş açısından fakir denilebilecek illerde bile kombine sistemlerin faturalarının düşmesine yardımcı olduğu görülmektedir.

- Güneşi soğutma amaçlı da kullanabilir miyiz?

- **"Klimaların harcadığı enerji nasıl ortadan kaldırabilir"** diye düşünmemiz gerekirken güneşten elektrik elde etme peşine düştük. Güneş enerjisi destekli soğutma üzerinde oldukça yoğun çalışılan alanlardan biri. **"Güneşin neden soğutmada da kullanmayalım"** düşüncesi çok araştırmacının ve firmanın dikkatini çekmiş durumda. Özellikle otel, alışveriş merkezi gibi büyük binalarda soğutma için harcanan enerjiyi düşününce, durumum önemi anlaşılabilir. Ülkemizde bu konuda atılan oldukça önemli adımlar var. Sayıları az olsa da güneşi hem soğutma hem de ısıtma için kullanan sistemlerimiz var. Sistemler, 180 dereceye kadar güneş enerjisi ile ısıtılan suyun 144 derecede ve 4 barlık basınçta buhar halini getirilmesi ve daha sonra iki kademeli makinede soğuğa dönüştürülmesi esasına dayanıyor. Bu sistemler şu anda büyük kapasiteler için ekonomik. Evde kullanmaya uygun daha küçük kapasiteli sistemlerin, ticari olarak kullanılması için çalışmaların sürdüğünü biliyoruz. Güneş enerjisi alanına yatırım yapmak isteyenleri, özellikle bol güneş alan bölgelerimizin insanlarını bu alanda çaba harcamaya çağırıyoruz. Özellikle belediyelerin önderliğinde güney illerimizi, güneş şehirlerine çevirebiliriz. Ülkemizin her bir köşesi neden bir Barselona minyatürü olmasın. ■

EMO
E-posta: emoenerji@emo.org.tr
Adres: Elektrik Mühendisleri Odası
Ihlamur Sokak No:10
Kızılay-Ankara

Cumhuriyet
E-posta: enerji@cumhuriyet.com.tr
Adres: Ahmet Rasim Sokak No:14
06550 Çankaya-Ankara
Faks: 0312 442 30 10